

kinderen Gods dagelijks meerder oorzaak om zichzelf voor God te verootmoedigen, de diepte van Zijne barmhertigheden te aanbidden, zichzelf te reinigen en Hem, die hen eerst zoo uitnemend heeft liefgehad, wederom vurig te beminnen.

Uit het scheepje der ziel is het anker des geloofs dus uitgeworpen in den vasten bodem van het Woord Gods; maar als de storm opsteekt en de baren hoog rijzen, dan wordt het ook in dat scheepje gevoeld, dat het anker vastligt en houdt; het verband met den vasten bodem zou er niet zijn zonder het anker en de ketting, die dat anker houdt, maar de rust van het vaartuig is toch niet in het schip, maar in den bodem, waarop het vastligt. Zoodra ge het anker losrukt, haat het niet te roemen: we hebben een vast anker, het scheepje wordt een speelbal der golven, en het gaat als Paulus beschrijft: de hoop om behouden te worden wordt ons gansch ontnomen.

Die vaste ankergrond ligt voor ons in de H. Schrift als het geïnspireerde Woord onzes Gods.

Hier nu gaapt wel een zeer diepe kloof tusschen de Ethischen en ons. Want 'al is het waar, dat uit het Ethisch beginsel nog niet aanstonds weerspraak op de belijdenis der H. Schrift als het onfeilbaar Woord van God voortvloeit, feit is toch, dat het bij bijna alle ethischen daartoe gekomen is. Dat lag ook voor de hand.

Iust omdat men meende vanwege de bezwaren, die de moderne wetenschap tegen de Schrift in het midden gebracht had, niet langer aan het onfeilbaar Woord te kunnen vasthouden, heeft men bewust of onbewust, een anderen geloofsgrond gezocht in de innerlijke ervaring.

Wie den onderbouw der belijdenis en der leer-voorstellingen rusten laat op het geloof der gemeente kan niet tegelijk de H. Schrift als grondpeiler der Theologie erkennen. Naarmate men het subjectief geloofsleven tot hooger rang verheft, naar diezelfde mate ging de waarde der H. Schrift omlaag.

En nu wilde men de H. Schrift niet loslaten, noch haar een hooger gezag betwisten, maar men weigerde haar de eere te geven, waarop zij zelf aanspraak maakt.

Dit aan te wijzen valt echter buiten het bestek van deze artikelen, die slechts met lichte schets, lijn het hoofdprobleem konden teekenen.

Ik eindig met een woord van Ds Hulsman, den vroegeren ethische, die overliep naar het moderne kamp: „De strijd tegen het beginsel der ethischen is een strijd zoo eerlijk als goud; daar kleefte geen vlekje aan van persoonlijke bedoeling; het is de strijd van het hart, dat worstelt om klaarheid en waarheid, om éénheid in zijn wereldbeschouwing en om orde in zijn denken“¹).

F. C. M.

¹ G. Hulsman, Het Ethisch beginsel en de Ethische Richting.

KERKELIJK LEVEN.

Hartelijk dank!

Recht hartelijk dank aan allen, die mij bij mijn vertrek een „vaarwel“ en een „tot wederziens“ toeriepen.

Met name ook aan onze Theologische Facultets-vereeniging van Studenten.

Men vergeve mij, dat ik niet persoonlijk antwoorden kon.

Nog iets persoonlijks.

In de laatste weken ontving ik weer tal van uitnodigingen om te preeken of te spreken na mijn terugkomst uit Amerika.

Mag ik beleefd verzoeken, dat men zichzelf en mij die moeite spare?

Ook in den komende winter kan ik nog geen enkele spreekbeurt waarnemen.

De professorenbenoeming in Amerika.

Aan de professorenbenoeming voor de Theol. School te Grand Rapids zat, naar het van achteren blijkt, heel wat vast.

Het persverslag der Synode in de Amerikaanse „Wachter“ geeft daaromtrent reeds allerlei bijzonderheden.

Daar leest men:

6. Vervolgens werd aan de orde gesteld de verkiezing van twee professoren. Voor professor in de Dogmatiek en aanverwante vakken waren door het Curatorium genomineerd Dr C. Bouma en Dr H. H. Meeter. Voor professor in Oud-Testamentische Exegese en aanverwante vakken was slechts één naam genoemd, die van Dr M. Wijngaarden.

Een zeer lange discussie ging aan de verkiezing vooral drie kwesties vroegen allereerst beslissing. (a) Een sterke begeerte werd er openbaar, om Profs Berkhof of Volbeda te benoemen voor de Dogmatiek en voor de zoo open te vallen plaats dan één der kandidaten te verkiezen. De overweging, dat de studie en ervaring van Profs Berkhof en Volbeda op 't gebied der vakken, die ze nu reeds zoo vele jaren onderwezen, voor hunne respectieve „chairs“ dienden behouden te worden, deed de Synode besluiten geen schifting te doen plaats hebben. (b) Tegen de nominering van Dr C. Bouma door het Curatorium was geprotesteerd

door een tweetal curatoren. Ook waren er door de Theologische Faculteit, alsmede door sommige kerkeraden, bezwaren tegen zijne nominering of verkiezing ingebracht.

De zeer breedvoerige discussie hierover eindigde ten slotte in het volgende besluit:

„De Synode kennis genomen hebbende van de ingekomen bezwaren tegen Dr C. Bouma en van de verantwoording van het Curatorium besluit den naam van Dr C. Bouma op het tal te laten.“

c. Ook kwam de vraag op, of de Synode zelf benevens de gestelde nominaties nog namen mocht voegen, die als kandidaten mede in aanmerking zouden kunnen komen, met het gevolg, dat voor het professoraat in de exegese nog genoemd werden Dr H. H. Meeter en Dr Y. P. de Jong.

Eer de Synode tot stemming overging, werd het aangezicht des Heeren in den gebede gezocht. Waarlijk in overijling is deze voor School en Kerk zoo gewichtige zaak niet tot eene beslissing gebracht. Dagen lang is er zeer ernstig over gedieneerd en eindelijk de beslissende leiding Gods gemeenschappelijk gezocht.

Direct bij de eerste stemming werd de uitslag verkregen, dat Dr C. Bouma gekozen werd voor de Dogmatiek en Dr M. Wijngaarden voor de Oud-Testamentische Exegese.

Uit „Religion and Culture“ meenen wij te mogen opmaken, dat Dr Bouma vooral de harten der Synode-leden stal door met groote waardeering te gewagen van het werk van den aftredenden hoogleeraar, Prof. ten Hoor.

Alsmede door uitdrukkelijk te verklaren geen „Jansenist“ te zijn.

Hetzelfde blad is van oordeel, dat de Gereformeerde theologie in Amerika een nieuwe periode moet intreden n.l. die van het amerikaniseeren van Kuyper en Bavink.

In ieder geval: de vacatures zijn weer bezet. Persoonlijk zouden wij in deze zaak aan een besloten zitting der Synode de voorkeur hebben gegeven boven de geheime.

Maar nu rekenen we met de Nederlandsche mentaliteit.

Naar de Amerikaansche mentaliteit zou dit wel anders kunnen zijn.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Een zuster vraagt naar de bedoeling van Jezus' woord in Matth. 10:34-36: „Meent niet, dat ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. Want ik ben gekomen om den mensch tweedrachtig te maken tegen zijn vader, en de dochter tegen hare moeder, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder; en zij zullen des menschen vijanden worden, die zijn huisgenooten zijn“.

Zij vraagt er naar, wijl ze deze woorden van Christus meermalen hoorde gebruiken tot verklaring van twist en tweedracht tusschen menschen, die naar geest en vleesch beide elkaars familie waren, en die ze daarom tot vrede vermaande. En dan wist ze niet, wat daarop te antwoorden.

Als ik tracht een antwoord te geven op haar vraag, doe ik dat onder de uitdrukkelijke verklaring, dat ik me daarbij geen oogenblik partij stel in 't geval waarvan ze me vertelde. Trouwens, dat was ook haar bedoeling niet. Haar verhaal deed ze alleen, om haar vraag te motiveeren.

Het klinkt oppervlakkig zeker wel wat vreemd, dat de Heere Jezus Christus, die vanouds door de profetie was aangekondigd als Vredenvorst, bij Wiens geboorte de Engelen van vrede zongen, en van Wien de Apostel Paulus, denkend aan de vroegere vijandschap tusschen Joden en heidenen, zeide: „Hij is onze vrede“ — zelf verzekert, niet éénmaal, maar bij herhaling, dat Hij niet gekomen is in de wereld om vrede te brengen, maar het zwaard, en zelfs de menschen, die elkander het naast bestaan, tweedrachtig te maken.

Toch is er tusschen het één en het ander geen zweem van strijd.

Het is ons aanstonds duidelijk bij de fijne opmerking, die Calvijn bij Matth. 10:34-36 en Lukas 12:51 maakt: dat „de vrede, dien de profeten aankondigden, (n.l. als vrucht van Messias' komst) als een, die altoos met het geloof verbonden is, nergens anders heerscht dan in den kring der ware godvruchtigen en in 't gemoed der vromen“.

Nergens belooft de profetie aangaande Christus of Christus-zelf, vrede aan de goddeloozen voor hun hart, voor hun onderling verkeer, of ook voor hun verhouding tot de geloovigen.

En op de laatste heeft Jezus in Matth. 10 en Lukas 12, blijkens heel het verband, het oog.

Jezus heeft Zijn jongeren vermaand tot getrouwheid in 't belijden van Zijn Naam. Om hen te doen verstaan wat deze eisch inhoudt en wat gehoorzaamheid erin van hen vergen zal, spreekt Hij hun van het verzet, van de vijandschap, waartoe hun prediking en belijdenis de wereld zullen prikkelen. Ze zullen hun te staan komen op breuke tusschen hen en die hun het naast bestaan: vader en moeder, broeder en zuster, zoon en dochter.

Dat verzet en die vijandschap, zijn natuurlijk niet in eigenlijken zin het doel van Jezus' komst in de wereld en van de prediking des Evangelies. Integendeel, wat de liefde van Christus bedoelt

te geven is vrede, en vrede in Zijn bloed is het wat het Evangelie zondaars verkondigt en aanprijst. Geloofden alle menschen in Christus, en gehoorzaamden ze allen Zijn Woord — dan zou het vrede worden in aller hart en vrede in heel het leven.

Maar zoo doen niet allen. Waar de Heere niet door Zijn Geest het verzet breekt en het geloof werkt, daar prikkelen de verschijning en het woord van den Koning des vredes tot vijandschap, en tot verzet. En dit bittere verzet keert zich dan in al zijn felheid tegen degenen, die het Evangelie des vredes verkondigen en den Naam van den Vorst des vredes belijden.

Die vijandschap is niet te voorkomen, en dat verzet kan niet uitblijven, omdat het vleesch is zooals het is: omdat het bedenken des vleeschens vijandschap is tegen God.

En het is om die onvermijdelijkheid van het oplossen der vijandschap overal waar het woord van Christus gepredikt en Zijn Naam genoemd wordt, dat Jezus zegt gekomen te zijn om het zwaard te brengen, om vuur op de aarde te werpen.

Hij wist, dat Zijn woord, overal waar het gepredikt werd, de menschen zou scheiden in twee groepen: die gelooven en zich bekeeren, en die weigeren te gelooven en zich te bekeeren; en dat deze laatste zich, in hun vijandschap tegen God en Zijn Gezalfde, keeren zouden tegen de eersten.

Maar al zag en wist Hij dat — het heeft Hem niet weerhouden om in de wereld te komen, er Zijn werk te doen en Zijn woord te spreken; er Zijn Evangelie te doen verkondigen en Zijn Naam er te doen belijden. Hij heeft het alles aanvaard, zooals het komen moest en komen zou. Hij rekende er van te voren op, dat dat de naaste uitwerking zou zijn. En in dien zin zegt Hij nu, dat Hij tot dat alles gekomen was.

In overeenstemming hiermee teekenden onze Kanteekenaars op het woord „zwaard“ aan: „d.i. oneenigheid en vervolging, die op de prediking zoude volgen, waarvan oorzaak is niet eigenlijk Christus, die de Vredenvorst is, of Zijn Evangelie, dat een Evangelie des vredes is (Ef. 6:15), maar de moedwil dergenen, die het verwerpen, en de geloovigen haten en vijandelijk vervolgen“.

Doch al mag dit de naaste uitkomst zijn — het groote doel van Zijn komst is en blijft vrede te brengen aan de zielen en vrede te brengen aan de aarde.

We hopen, dat hiermee de bedoeling van Jezus' woord duidelijk zal zijn.

Daarmee is dan meteen duidelijk: ten eerste, dat de vijandschap die verdeeldheid en twist veroorzaakt niet uitgaat van hen, die Christus en Zijn Evangelie gehoorzaam zijn, maar, vlak omgekeerd, van de zijde der wereld, die den Christus verwerpt en tegenstaat; ten tweede, dat tot de vijandschap en den strijd, die gevolg zijn van de komst van Christus, enkel behooren de haat en bitterheid, die ons overkomen om Christus' wille; en ten derde, dat Jezus' woord schandelijk misbruikt, wie er eigen twistgierigheid mee poogt te verontschuldigen, of er een schuld in zoekt tegen billijke grieven van anderen, het mogen dan geloovigen of kinderen der wereld zijn.

Vreeland.

FERNHOUT.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Belgische reis.

III.

De zittingen van de Synode begonnen op Maandag, 's morgens elf uur. Eerst dan werd „de vergadering samengesteld“; wij zouden zeggen: werden de credentie-brieven opgenomen enz. Leden van de Synode met stemrecht zijn alle predikanten, de afgevaardigden der Kerken en leden van „de Synodale Commissie“. Zij, die aan het hoofd staan van een „station“, een evangelisatie-post hebben, zijn leden met adviseerende stem, dat is o.a. het geval met den Nederlandschen broeder, die te Gent werkt aan het hoofd van het station aldaar van de Belgische Zendingskerk. Niemand echter kan lid der Synode zijn alvorens hij instemming betuigt heeft met de „kerkorde“ en in het bijzonder met het door mij in zijn geheel weer gegeven art. 2.

De afgevaardigden der onderscheiden Kerken worden gekozen door de leden der gemeente; meest altijd uit den kerkeraad. Dit behoeft echter niet. Ook een gewoon lid kan worden afgevaardigd; zelfs kunnen daartoe vrouwen worden gekozen, gelijk ook ditmaal het geval was. Vrouwen kunnen dan ook in deze kerkgemeenschap zitting hebben in den kerkeraad. Daaromtrent informeerde ik den predikant van de Fransche gemeente, die eene vrouw had afgevaardigd. Hij maakte o.a. deze opmerking: zij is meer waard dan alle overige leden van den kerkeraad. Met haar heb ik vluchtig kennis gemaakt. Zij betoonde zich erg ingenomen met den inhoud van eenige voordrachten door één der onzen in de Fransche taal laatstleden Kerstmis in het midden dezer gemeente gehouden.

Nadat nu de vergadering, die voorloopig geleid wordt door het „Bureau“, „Moderamen“ van de

vroeger Synodale vergadering

Dit „Moderamen“ Praeses en telijke stelen drie sekozen. He nemers en vergaderin Opmerke predikant, tot Praese ontstaan

Ditmaal volk. Wi nen van de had b het socia plaats ver aldien zij niet in den vaardigd voorzitter, vijftig jaar bizonder g hooge stal oogen, de stoere Fr enkel opzi harigen d Het was e uiterlijk e Het ging dan werd lijk uitgel thuis in l weeglijke, dende Se missie, Al had in d de Synod Die we en zij ver node sam wel bij l ons kom de samen Zendingk leden — dezen fun wordt be tien dage haar lede wordt ver definitief bepaalt d één of t rakende l tenzij op leden der deramen“ advies in bizondere men“ bez Commissi missie, be hebben b zij noodig ten haar vergaderi Men m voorkom De Pra zelf spde de goede kwam v in goede prijzen, c zoozeer moet ont De led evenveel eenvoudi de wand der: pre leden, a enz., enz de punte de orde, aan onz drukt en voor die plaats b als dit v vragen n niet ges advies l port me dan aan den gele en eind De Pra wie on hier au nomen! merkte Alles gi zijn dan

bloed is het
dicht en aan
Christus, en
— dan zou
vrede in heel

de Heere niet
en het geloof
en het woord
vrijdschap,
verzet keert
teuten, die het
in den Naam

men, en dat
et vleesch is
des vleesch.

heid van het
ar het woord
am genoemd
zijn om het
de te werpen
waar het ge-
iden in twee
eren, en die
bekeeren; en
dschap tegen
ten tegen de

et heeft Hem
te komen, er
spreken; er
en Zijn Naam
les aanvaard,
a. Hij rekende
te uitwerking
a. dat Hij tot

kenden onze
d' aan: „d.i.
de prediking
niet eigenlijk
in Evangelio,
15), maar de
en de geloof-
a.“
komt zijn
en blijft vrede
te brengen

g van Jezus'

ten eerste,
en twist ver-
Christus en
ar, vlak om-
den Christus
dat tot de
zijn van de
de haat en
ristus' wille;
andelijk mis-
nee poogt te
zoekt tegen
gen dan ge-
t.

ERNHOUT.

IKEN.

gegonnen op
an werd „de
den zeggen:
n enz. Leden
die predikan-
en leden van
an het hoofd
atie-post heb-
a, dat is o.a.
broeder, die
het station
rk. Niemand
rens hij in
orde“ en in
geheel weer-

den Kerken
teente; mees-
echter niet
afgevaardigd;
len gekozen.
twee kunnen
ng hebben in
ik den predi-
ne vrouw had
merking: zij
ten van den
g kennis ge-
nen met den
r één der
en Kerstmis
den.
loopig geleid
en“ van de

vorige Synode, bij monde van den secretaris appél nominaal heeft gehouden, wordt het „Moderamen“ der vergadering gekozen.

Dit „Moderamen“ wordt samengesteld uit een Praeses en eerste secretaris, verkozen bij schriftelijke stemming, verder uit twee vice-presidenten en drie secretarissen bij mondelinge stemming gekozen. Het „Moderamen“ benoemt twee stemopnemers en heeft slechts zitting voor den duur der vergaderingen.

Opmerkelijk is dat in de meeste gevallen geen predikant, maar een gewoon lid wordt benoemd tot Praeses. Dit staat in nauw verband met het ontstaan en de geschiedenis van deze Kerk.

Ditmaal fungeerde als Praeses een man uit het volk. Wij zouden zeggen een voorman uit de mannen van „Patrimonium“. Naar men mij mededeelde had hij zich door zijn actie op het gebied van het sociale en oeconomische leven een groote plaats verworven in Charleroi en omstreken. Bijaldien zijn christelijke belijdenis en wandel hem niet in den weg hadden gestaan, zou hij zeker afgevaardigd zijn geworden naar de „Kamer“. Deze voorzitter, ik schat hem tusschen de veertig en vijftig jaar, maakte op ons, Ds Wolf en mij, een bijzonder gunstigen indruk. Breed geschouderd, van hooge statuur, blond haar, vierkant gelaat, blauwe oogen, deed hij bijzonder veel denken aan onze stoere Friesche en Groninger koppen. In geen enkel opzicht geleek hij den minder forschen, zwart-harigen, donkerogigen, bewegelijken Fransman. Het was een bijzonder vriendelijk man, goedig van uiterlijk en goedig in de leiding der vergadering. Het ging er bijzonder gemoedelijk toe. Zoo nu en dan werd hem de weg der leiding bescheidenlijk uitgelegd en gewezen. Hij was als leek niet zoo thuis in het kerkrecht als de donkerkleurige, beweeglijke, scherpzinnige, juridisch fin onderscheidende Secretaris-Generaal van de Synodale Commissie, Aloys Gautier, de man, die het groote aandeel had in de voorbereidende werkzaamheden van de Synode.

Die werkzaamheden zijn bijzonder veel in getal en zij vermenigvuldigen tegen den tijd, dat de Synode samen zal komen. Die werkzaamheden zijn wel bij lange na niet zooveel omvattend als bij ons komen voor rekening van de Kerk, die met de samenroeping is belast — immers de Belgische Zendingskerk omvat maar eenige duizenden van leden — toch brengen ze velerlei zorg mede voor dezen functionaris, die voor den tijd van acht jaar wordt benoemd. Hij moet zorg dragen, dat veertien dagen vóór de samenkomst in Synode aan al haar leden en aan al de kerkeraden het Agendum wordt verzonden. Het Agendum wordt, als bij ons, definitief in de eerste zitting vastgesteld. Echter bepaalt de „kerkorde“ dat op ééne Synode slechts één of twee kwesties mogen worden behandeld, rakende het godsdienstig, zedelijk of sociaal leven, tenzij op voorstel van een twintigste van al de leden der Kerk de Synode anders bepaalt. Het „Moderamen“ benoemt ook hier Commissies van praedvies inzake alle aangelegenheden, waarvoor geen bijzondere commissies zijn benoemd. Het „Moderamen“ benoemt den voorzitter der Commissie; de Commissie zelf, of de secties van zoodanige Commissie, benoemen hun rapporteur. Deze Commissies hebben het recht om personen op te roepen, naar zij noodig oordeelen ter nadere informatie. Zij moeten haar werk doen, zonder dat de Synode haar vergaderingen ten behoeve van dit werk opschort.

Men mag geen zaken aanhangig maken, die niet voorkomen op het Agendum.

De Praeses heeft bij de discussies, zooals van zelf spreekt, de leiding. Geen enkele maal werd de goede leiding gestoord; geen enkel incident kwam voor. Alles ging bijzonder gemoedelijk en in goede orde zijn gang en dit valt te meer te prijzen, daar de aanblik, die de vergadering bood, zoozeer verschilt van dien, welken men bij ons moet ontvangen van de zittingen der Synode.

De leden en belangstellenden, want die zijn hier evenveel als bij ons, zitten achter elkander op de eenvoudige kerkbanken. In het midden en langs de wanden loopen paden. Allen zitten door elkander: predikanten, afgevaardigden, belangstellende leden, afgevaardigden van buitenlandsche Kerken enz., enz. Zonder hard te roepen stelt de Praeses de punten van het Agendum achtereenvolgens aan de orde. Van de onderscheiden commissies, gelijk aan onze deputaatschappen, zijn de rapporten gedrukt en aan de leden verzonden, en verkrijgbaar voor die ze vragen. Soms wordt dan in de eerste plaats het rapport nog eens in extenso gelezen, als dit wordt verlangd. Direct kan men het woord vragen naar aanleiding van dit rapport. Indien zulks niet geschiedt, dan leest de Commissie van praedvies bij monde van haar rapporteur haar rapport met de conclusies, waarvan de bespreking dan aan de orde wordt gesteld; de conclusies worden gelezen; geamendeerd; teruggenomen, enz. enz. en eindelijk één voor één in stemming gebracht. De Praeses vraagt: wie vóór? wie tegen? wie onthoudt zich? Men telt de stemmen: hier aan deze zijde zooveel! daar zooveel! Aangenomen! Meestal met algemeene stemmen. Nooit merkte ik, dat er met animositeit werd gesproken. Alles ging broederlijk toe. De Belgen mogen anders zijn dan wij. Het zijn geen Hongaren! De Hon-

garen maken op ons in hun debat den indruk allen wel redenaars te zijn. Als zij debatteeren is het een en al leven en beweging. Alles spreekt: de mond, de oogen, de handen, de bewegingen.

Degenen die in deze vergaderingen het woord voerden waren kalm, gemoedelijk, telkens wekten zij den lachlust door geestige opmerkingen, maar van vlammende geestdrift was minder te merken. Ik merk dit niet op in malam partem; integendeel! Aloys Gautier en de grijze Anet zijn mannen, die boeien, schier door elk woord, dat zij spreken, een ieder op zijne wijze.

Iederen morgen werd appél nominaal gehouden, want niemand mocht heengaan zonder toestemming van de vergadering.

De afgevaardigden van buitenlandsche of bevriende Kerken hebben adviseerende stem.

Elken morgen worden de notulen van den vorigen dag gelezen. Sommigen gaven bij hun op- en aanmerkingen te kennen liever den vorm van Acta te zien gegeven aan de weergave van het verhandelde; anderen wilden liever den vorm van notulen behouden. De secretaris zal rekening houden met het verlangen in dezen te kennen gegeven.

Tusschen de afhandeling der verschillende punten van het Agendum: vóór dat weer een andere zaak aan de orde komt, geeft de Praeses telkens weer één of meer verzen op te zingen uit den gebruikelijken zangbundel. Ja, het gebeurde, dat na de behandeling van een belangrijk rapport, bijv. als van dat der financiële commissie, één der broeders vroeg den Heere te mogen bidden en danken; de Praeses dankte dan zulk een broeder voor zijn heerlijk gebed.

In deze eerste morgenzitting dan werd de vergadering samengesteld, het „Moderamen“ gekozen en de Commissies van praedvies benoemd. Daarna werd om kwart over twaalf het gemeenschappelijk middagmaal gebruikt in een eenvoudige zaal behoorende bij de Kerk en daarvan gescheiden door een speelplaats, verbonden aan het schoolgebouw, dat met een keuken, het eenvoudig complex van gebouwen vormde der gemeente van Jumet.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Moderne voorgangers en bijbelkennis.

Wat we vorige week schreven ter vergelijking van moderne kunstenaarszielen en vrome kerklieden, zal misschien een heel enkelen onder de lezers, maar in elk geval velen onder de eersten als wartaal klinken. Ook al, omdat zij van bijbelsche vergelijkingen nog niet direct alles begrijpen. In „De Hollandsche Revue“ schrijft H. Mulder over de gebrekkige bijbelkennis van Nederlandsche litteratoren. Eerst krijgt Willem Kloos er van langs:

Nog steeds laat die Bijbelkennis te wenschen over, want in Kloos' jongste studie over Rhijnvis Feith, verschenen in de Ned. Bibl. en uitgegeven door de Mij. v. goede en goedk. lectuur te Amsterdam, kan men op pag. 48 het volgende lezen:

„Wat zegt men b.v. van het volgende? Het is maar een toevallige opmerking, onder de lectuur van Feith's werken gemaakt, maar die nog al treffend toont, dat wij, Hollanders, groot ongelijk hebben, met dezen schrijver zoo te verwaarlozen, ja, te minachten, als wij sinds de generatie van '40 plachten te doen.“

Feith schrijft: „Nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen, maar wij weten, dat als Hij zal openbaar zijn, wij Hem zullen gelijk wezen, want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is.“ En spontaan, toen ik dit las, dacht ik aan Shelley's „Prometheus Unbound“.

Volgt dan een hier niet over te nemen citaat uit Shelley, waarna Kloos voortgaat:

„Er kan hier moeilijk spraak van navolging zijn, want Shelley's werk is 36 jaar na dat van Feith verschenen, en buitendien heeft de Hollander waarschijnlijk nooit, zelfs in later tijd bedoel ik, den naam van den hier niet voor 1880 eenigszins bekend geworden grooten Engelschman gehoord.“

En ik wijs dus op deze, bij beide zoo geheel verschillende schrijvers voorkomende gelijke gedachten van „iets zien en daardoor gelijk worden aan wat men ziet“, uitsluitend om critici te waarschuwen, dat zij niet te gauw moeten schermen met het verwijt van navolging, al vinden zij bij een schrijver iets, wat sprekend lijkt op wat een ander auteur zegt.“

De Bijbelvaste lezer heeft reeds lang tot zichzelf gezegd, dat Feith met zijn: „Nu zijn wij kinderen Gods“, etc., niets anders deed dan 1 Joh. 3:2 aanhalen. Inderdaad, Kloos heeft, om zijn eigen woorden hem hier terug te geven, „groot ongelijk, met zijnen Bijbel zoo te verwaarlozen, ja, te minachten, als de Hollanders sinds de generatie van '40 plagen te doen.“

Hij zou met wat minder minachting vóór en wat meer kennis van de Bijbel-lectuur behoed zijn geworden voor de belachelijke conjunctuur (conjectuur? K. S.), dat een Bijbel-schrijver uit het begin onzer jaartelling... den Shelley van het eind der 18e en het begin der 19e eeuw zou hebben geplagieerd!

Tot zoover de heer Mulder.

Vervolgens krijgt Mr M. Nijhoff een beurt.

Ik sla „De Gids“, Januari-aflevering 1924, open. Daarin komen voor „vijf kleine liederen“ van Mr M. Nijhoff. Een dichter, een klassiek opgeleid man.

En hij schrijft in een geversificeerde „tweespraak“:

Waarom waren het visschers
Die van schip en net
Werden weggeroepen
Bij 't meer van Nazareth?

Omdat Hij een Visch
En een Visscher is.

De Bijbel-kenner weet, elk Zondagsschoolkind weet, dat bij Nazareth geen meer ligt en dat het meer, waarom en waarop zoo menig tafereel uit Jezus' leven zich afspeelde, het meer of de zee van Tiberias was, ook wel genoemd het meer van Genesareth, omdat het land aan een der oevers zoo heette. En zooals ook Bouteas, die uit orthodox-protestantschen kring afkomstig, klassiek gevormd en doorkneed in Bijbel-lectuur is, het ook in zijne Carmina (Maria en Johannes) noemt, waar hij schrijft:

En ook Johannes' geest was ver:
Zijn oogen vonden de avondster
Niet hier, maar boven 't bleek bed
Van 't wijde meer Genesareth.

En wat te zeggen van de vergelijking van Jezus met een Visch?

Men weet, dat de leden der oudste Christengemeente te Rome elkander herkenden door het teekenen van een visch. De woorden Iesus Christus Theou Ujos Soter (Jezus Christus, zoon van God, Zaligmaker) vormen met hun initialen tezamen het Grieksche woord Ichthys, dat visch beteekent. Maar het is toch wel wat heel ver gezocht, en duister voor den lezer, en zeker niet Bijbelsch, om het herkenningsteeken der Romeinsche Christenen anachronistisch in een vergelijking toe te passen, ter aanduiding van Jezus.

De gansche geleerde, zwaar-culturele „Gids“-redactie blijkt de enormiteit van het „meer van Nazareth“ niet te hebben kunnen opmerken, en bezwaren tegen de zonderlinge visch-vergelijking schijnen bij haar niet te zijn opgekomen.

Aldus weer de heer H. Mulder.

Ik betwijfel, of de Visch-dichter het zoo bedoeld heeft, als de heer Mulder onderstelt.

Maar over dat meer van Nazareth moeten we m.i. den ontwerper niet al te hard vallen. Prikt niet aan vele wanden van Gereformeerde woningen een schild van een overigens zeer degelijken christelijken scheurkalender 1924 waarop Jezus aan een meer binnen Jeruzalem gezeten is? Toch was Jeruzalem geen stad met een meer. En het gesprek met Nicodemus (waarvan het schild een voorstelling geeft), was toch te Jeruzalem.

Vervolgens wordt in hetzelfde artikel ook gewezen op „Jaap“ van Van Looy, waar ze in de kerk zingen:

„Maar 's Heeren wet, gestadig dag en nacht
Herdenkt, bepeinst en overig betracht.“

„Gestadig“, en niet „blijmoedig“, zooals het psalmboek aangeeft.

En eveneens in „Jaap“ laat de auteur den dominee den dienst besluiten als volgt:

„In den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes! Amen!“

Maar, geen enkele dominee besluit daarmee den dienst aangezien een dominee nu eenmaal niet in alles gelijk is aan een geestelijke van de Roomsche Kerk.

Suggestie en zelfbedrog.

In de „Leidsche Kerkbode“ schrijft Ds Kravswijk enkele artikelen o.m. in verband met het Sufisme. Onlangs besprak hij daarbij de mystieke verschijnselen, die zich in dien kring voordoen en aanverwante vormen van mystiek, ook van christelijk terrein:

Zeer sterk spreekt het voorbeeld der heilige dronkenschap bij de Perzen. Naar de Sufi's zeggen en zingen, komt daarin tot hen hun Beninde, hun Vriend, laten we zeggen: God. De zalige ontmoeting doorstroomt hen met het heerlijkste gevoel, ook al is hun bewustzijn daarbij op non-activiteit geplaatst. Het is het schoonste, dat op aarde kan genoten worden. Nu zijn hier slechts twee wegen ter verklaring mogelijk. Wat zij gevoelen is waarlijk de werking van God in hun ziel; of anders is het anders niet dan een opborreling van allerlei voorstellingen vanuit het onbewuste, gepaard gaande met het z.g. heerlijk gevoel, dat dronken menschen soms in zoo behagelijke stemming schijnt te brengen. Het is of iets zeer hoogs, of iets dierlijk laags. Misschien komt de gedachte op, dat er ook nog een derde mogelijkheid is, dat het n.l. van den duivel stamt.

Over dit laatste slechts een enkel woord. In het algemeen zullen we goed doen, met deze verklaring voorzichtig te zijn. Dat zooveel onzer in vele zonden onmiddellijke Satanswerkingen zien, stamt misschien meer uit overblijfselen van heidensch geloof aan allerlei kwade geesten, dan uit een eenvoudig bijbelgeloof. In ieder geval: zelfs al is de Satan erbij betrokken, dan zal dit meer aldus zijn: dat die ons verlost tot zonden; ons eigen hart is naar Jezus' woord zwart genoeg, om menigten van zonden voor te brengen. Ook menigten van verkeerde voorstellingen.

Blijven dus twee wegen open. De ondervonden werkingen stammen uit God, of uit den mensch zelf.